

Učebné osnovy vyučovacích predmetov pre 1. ročník žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia (variant A).

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Slovenský jazyk a literatúra 1. ročník

Počet hodín za týždeň: 8

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Vyučovanie slovenského jazyka a literatúry žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia je základom celého vzdelávania a výchovy. Zvládnutie výchovno-vzdelávacích úloh slovenského jazyka a literatúry je predpokladom na splnenie úloh ďalších vyučovacích predmetov. Cieľom vyučovania slovenského jazyka a literatúry je naučiť žiakov jednoducho a zrozumiteľne sa vyjadrovať ústnou a písomnou formou spisovného jazyka, utvoriť u všetkých žiakov návyk správneho hlasného čítania, naučiť ich rozumieť prečítanému textu, z väčšiny žiakov vychovať čitateľov a poslucháčov s kladným vzťahom k literatúre. Slovenský jazyk a literatúra spája v sebe niekoľko oblastí, ktoré sa navzájom prelínajú a špecifickým spôsobom prispievajú k plneniu cieľov výchovy: rozvíjajú zmyslovú, emocionálnu, vôľovú a rozumovú stránku osobnosti dieťaťa, spoluutvárajú charakter žiaka a spolu s ostatnými predmetmi posilňujú výchovu k vlastenectvu. Vzdelávací obsah slovenského jazyka a literatúry v 1. až 9. ročníku je rozdelený do troch oblastí .

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

- postupne poznávať niektoré hlásky a príslušné písmená, čítať jednoslabičné a dvojslabičné slová
- rozvíjať psychomotorické schopnosti a jemnú pohybovú koordináciu potrebnú na vyučovanie písania.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

V 1. ročníku jednotlivé oblasti obsahujú:

JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA

- písanie

KOMUNIKÁCIA A SLOH

- komunikácia, ústny prejav

ČÍTANIE A LITERATÚRA

- technika čítania
- literárna výchova

PÍSANIE

Pri výcviku písania sa vytvárajú potrebné hygienické pracovné a estetické návyky. Žiaci sa učia správne zaobchádzať s písacími nástrojmi a materiálom a dbať na úhľadnú úpravu. Grafický záznam sa vhodne motivuje a sprevádza slovom. Určené cvičenia sa postupne rozvíjajú, opakujú a zdokonaľujú.

Nácvik písania

- Cviky na prípravné písanie nepodopretou rukou.
- Správne držanie ruky – čmáranie ručkou, kriedou, fixkou, progresom.
- Dotyky, voľné čmáranie a krúženie, oblúky.
- Nacvičuje sa držanie ceruzky pri písaní v liniatúre, prvky prvých písmen.

Využitie týchto prvkov na nácvik písania písmen.

Písanie písmen, ktoré sa žiaci učia čítať.

Písmená sa nacvičujú v poradí podľa postupu v čítaní.

Písanie slabík a krátkych slov zložených z osvojených písmen.

Prepis slabík a slov z tlačeného do písaného písma.

Diktát písmen a slabík.

ČÍTANIE A LITERATÚRA

Technika čítania

Poznávanie samohlások a, e, i, o, u, y a príslušných malých a veľkých písmen.

Rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások.

Poznávanie a čítanie spoluhlások m, M, l, L, v, V, t, T, p, P, j, J.

Nácvik čítania otvorených a zatvorených slabík s osvojeným písmenom.

Čítanie a výslovnosť mäkkých slabík le, li, te, ti, ne, ni, de, di.

Čítanie jednoslabičných, dvojslabičných a niektorých trojslabičných slov zložených najmä z otvorených slabík.

Čítanie jednoduchých viet. Čítanie písaného písma.

Literárna výchova

Cieľom literárnej výchovy v 1.ročníku je predovšetkým výchova pozorného detského poslucháča. Žiaci sa učia počúvať a pokúšajú sa rozprávať najznámejšie jednoduché 24 rozprávky založené na jednoduchom časovom radení opakovaných a obmieňaných dejov. Učia sa počúvať a vnímať krátky príbeh, pokúšajú sa ho dramatizovať, prípadne ilustrovať. Učia sa memorovať jednoduché rečňovanky. Tieto zručnosti si žiaci osvojujú - pri počúvaní ukážok z literatúry pre deti zo zvukových nahrávok, - pri sledovaní videoprogramov, - sledovanie bábkových hier (v triede a z televízneho vysielania). Príležitostné návštevy detských bábkových divadiel. Pokus o dramatizáciu s aplikáciami, plošnými bábkami, s maňuškami a podobne.

Nácvik a memorovanie jednoduchých básničiek, rečňovaniiek a vyčítaníek od autorov detskej literatúry a z ľudovej tvorby (napr. K. Bendová, V. Šimková – J. Domasta; J. Anel; J. Turan; F. Hrubín a iní).

Počúvanie a reprodukcia krátkej rozprávky o deťoch a zvieratkách (napr. M. Ďuríčková, M. R. Martáková, D. Hevier, H. Zelinová, E. Gašparová, N. Tánska a iní).

Obrázkové knižky (V. Machaj, Z. Vlach – M. Novacký, J. Kontár, E. Vančurová a iní).

PROCES

Úlohou je spresňovať zmyslové vnímanie, rozvíjať ústne vyjadrovanie a kultúru reči žiakov. Pozorovaním okolitej skutočnosti a jej znázornenia na obrázkoch žiaci poznávajú a pomenúvajú predmety a činnosti. Hrou a častými cvikmi sluchového vnímania sa zlepšuje schopnosť žiakov diferencovane vnímať zvuky. Žiaci poznávajú, pomenúvajú, porovnávajú a rozlišujú veľkosť, farbu, tvar, vôňu a chuť predmetov. Učia sa zameriavať svoju pozornosť podľa inštrukcie učiteľa postrehnúť rozdiely, zmeny, vzťahy a časovú následnosť. Nacvičuje sa vyjadrovanie a výslovnosť žiakov. Od pomenovávania predmetov a javov sa prechádza k nácviku vecných formulácií, predovšetkým jednoduchých viet. Nacvičujú sa pozdravy, krátke

oznámenia, vyjadrenie jednoduchej prosby, poďakovanie, ospravedlnenie. Sústavne sa pestuje výslovnosť, dych a hlas detí. Prebúdzajú sa vlastné úsilie žiakov o zreteľnú, dobre počuteľnú a zrozumiteľnú reč. Na začiatkové čítanie a na postupné osvojovanie čitateľských návykov treba pripravovať žiakov hrou a špeciálnymi cvičeniami. Rozvíja sa sluchové a zrakové vnímanie. Cvičí sa sledovanie obrázkov zľava doprava, orientácia v riadku. Členenie krátkych viet na slová. Sluchová analýza a syntéza slov. Pri nácviku písania vychádzame z detských hier a motivovaných prípravných cvikov.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

- motivačné rozprávanie a rozhovor (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov)
- didaktické hry (seberealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti)
- problémová metóda (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
- rozprávanie (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie)
- demonštračná metóda (demonštrácia predmetov, javov a činností)
- heuristická metóda (učenie sa riešením problémov)
- dramatizácia (rozvoj vnímania, predstavivosti, pevnej vôle a prežívania)
- výklad učiteľa
- prezentačná metóda
- samostatná práca žiakov (s pracovným listom,)
- projektové, zážitkové vyučovanie

5. UČEBNÉ ZDROJE

Učebnica - Moje čítanie pre 1.ročník ŠZŠ , Pracovné listy k čítanke pre 1.-3. ročník ŠZŠ, Metodická príručka

Detská literatúra (napr. K. Bendová, V. Šimková – J. Domasta; J. Andel; J. Turan; F. Hrubín, M. Ďuríčková, M. R. Martáková, D. Hevier, H. Zelinová, E. Gašparová, N. Tánska a iní).

Obrázkové knižky (V. Machaj, Z. Vlach – M. Novacký, J. Kontár, E. Vančurová a iní).
Bodka, čiarka, palička- pracovný zošit , Rexík – ilustrovaný sprievodca , Zahrajme sa na školu 1, Zahrajme sa na školu 2, infovekacik.sk, pastelka.sk

6. HODNOTENIE PREDMETU

Podľa Metodický pokyn č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie

Žiak sa v procese výchovy a vzdelávania hodnotí priebežne a celkovo. Hodnotenie žiaka sa vykonáva *klasifikáciou*.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj kľúčových kompetencií,
- c) obsahom vzdelávania vymedzeným v príslušných vzdelávacích programoch pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Prospech žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa klasifikuje týmito stupňami:

- 1 – výborný
- 2 – chválibečný
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný.
- 5 – nedostatočný.

Matematika 1. ročník

Počet hodín za týždeň: 4

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Poňatie vyučovania matematiky žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia je v súlade s poňatím vyučovania matematiky žiakov na bežnej základnej škole. Vyučovanie matematiky sa snaží všetkým žiakom, spôsobom primeraným ich mentálnej úrovni, poskytnúť adekvátnymi formami a metódami také matematické vzdelanie, ktoré im umožní riešiť najnutnejšie problémy a úlohy praktického života a aj budúceho pracovného pomeru. Matematické vedomosti, zručnosti a návyky sa budujú v súlade s matematickou teóriou na rôznom stupni intuitívneho prístupu podľa individuálnych schopností žiaka, systematicky sa uplatňuje zásada názornosti. Pri opakovaní a upevňovaní učiva sa žiaci učia využívať svoje matematické poznatky pri riešení problémov praxe predovšetkým prostredníctvom riešenia úloh, ktorých námety zodpovedajú skúsenostiam a úrovni poznania žiakov špeciálnej základnej školy i pri riešení rôznych problémov v ostatných vyučovacích predmetoch. Spojeniu vyučovania matematiky s praxou prispieva i to, že sa žiaci naučia používať rôzne pomôcky umožňujúce geometrické konštrukcie. Individuálnym prístupom získava žiak prostredníctvom matematiky základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky tak, aby ich v rozsahu svojich individuálnych schopností a možností, na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázal v živote prirodzene aplikovať. Ciele predmetu matematika sú kladené tak, aby bol obsah a proces vzdelávania orientovaný na žiaka, aby prostredníctvom individuálneho, názorného a štruktúrovaného prístupu pôsobili na pozitívny kognitívny rozvoj a v konečnom dôsledku aj na rozvoj celej osobnosti žiaka s mentálnym postihnutím. Hranice obsahu učiva jednotlivých ročníkov nesmú byť prekážkou pre efektívne vzdelávanie žiaka. Časová potreba a množstvo obsahu učiva sa prispôbuje individuálnym schopnostiam žiaka.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

- porovnávať a triediť činnosti každodenného života, predmety, vlastnosti, podľa určitých kritérií,
  - osvojiť si základné geometrické predstavy,
  - osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 5,
  - osvojiť si základné počtové výkony v obore prirodzených čísel do 5,
  - osvojiť si základné prvky numerácie a počtové výkony s číslom 0,
  - využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

ARITMETIKA

Úvod k učivu o prirodzenom čísle Triedenie predmetov podľa vlastností (množstvo, veľkosť, farba, tvar). Dvojica. Vzťahy rovnako – nie rovnako, viac – menej. Usporiadanie (napr. veľa, málo, veľký, malý). Vzťahy – pred, za. Prvý, posledný.

Prirodzené čísla 1, 2, 3, 4, 5 - numerácia a počtové výkony

Číselný obor sa rozširuje postupne. Najprv sa preberie numerácia v obore do dvoch a žiaci sa oboznámia so sčítaním a odčítaním v tomto obore. Potom sa preberie numerácia a počtové výkony s číslami 3, 4, 5, 0.

Numerácia v obore do 2 a počtové výkony.

- Číslo 1. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov. Čítanie a písanie číslice 1, znázorňovanie čísla 1.
- Číslo 2. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov. Čítanie a písanie číslice 2, znázorňovanie čísla 2.
- Porovnávanie čísel 1, 2. Vzťahy väčší, menší, rovná sa. Znaky $>$, $<$, bez písania. Nerovnosti $1 < 2$, $2 > 1$, rovnosti $1 = 1$, $2 = 2$.

Znázorňovanie nerovnosti (rovnosti) pomocou tvorenia dvojíc.

- Sčítovanie a odčítovanie v obore do dvoch.
- Sčítovanie. Objasnenie podstaty sčítovania. Znak + (plus). Zápis príkladov sčítovania. Znázorňovanie príkladov sčítovania.
- Odčítovanie. Objasnenie odčítovania ako obráteného počtového výkonu k sčítaniu. Znak – (mínus). Zápis príkladov odčítovania. Znázorňovanie príkladov sčítovania.
- Pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítovania v obore do dvoch. Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Numerácia v obore do 3 a počtové výkony.

- Číslo 3. Rad názvov: jeden, dva, tri. Počítanie po jednej do troch. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov. Čítanie a písanie číslice 3. Porovnávanie čísla 3 s číslami 1, 2, 3.
- Znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc. Rad čísel 1, 2, 3.

Vzťahy – hneď pred, hneď za.

- Sčítovanie a odčítovanie v obore do troch. Sčítovanie. Zápis príkladov sčítovania. Znázorňovanie príkladov sčítovania. Odčítovanie. Zápis príkladov odčítovania. Znázorňovanie príkladov odčítovania. Pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítovania v obore do 3.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Numerácia v obore do 4 a počtové výkony.

- Rad názvov: jeden, dva, tri, štyri. Vzťahy pred, za a vzťahy hneď pred, hneď za.
- Počítanie po jednej. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov.
- Čítanie a písanie číslice 4, znázorňovanie čísla 4.
- Radové číslovky (prvý, druhý, tretí, štvrtý).
- Porovnávanie čísla 4 so všetkými doteraz známymi číslami.

Zápis príslušných nerovností, rovností. Znázorňovanie nerovnosti pomocou tvorenia dvojíc. Určovanie čísel menších (väčších) ako je dané číslo.

- Rad čísel 1, 2, 3, 4. Vzťahy pred, za, hneď za.
- Sčítanie a odčítanie v obore do štyroch. Sčítanie. Zápis príkladov sčítania. Znázorňovanie príkladov sčítania. Odčítanie. Zápis príkladov odčítania. Znázorňovanie príkladov odčítania. Pamäťový nácvik príkladov sčítania a odčítania v obore do 4. Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Numerácia v obore do 5 a počtové výkony

- Rad názvov jeden – päť. Vzťahy pred, za, hneď pred, hneď za.
- Počítanie po jednej. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov.
- Čítanie a písanie číslice 5, znázorňovanie čísla 5.
- Radové číslovky – piaty.
- Porovnávanie čísla 5 so všetkými doteraz známymi číslami.

Zápis príslušných nerovností, rovností. Znázorňovanie nerovnosti pomocou tvorenia dvojíc. Určovanie čísel menších, väčších ako je dané číslo.

- Rad čísel 1 až 5. Vzťahy hneď pred, hneď za, pred, za. - Sčítanie a odčítanie v obore do 5. Sčítanie. Zápis príkladov sčítania. Znázorňovanie príkladov sčítania. Odčítanie. Zápis príkladov odčítania. Znázorňovanie príkladov odčítania. Pamäťový nácvik príkladov sčítania a odčítania do 5.
- Rozklad čísel na sčítance v obore do 5.
- Riešenie jednoduchých slovných úloh.

Číslo 0 - Sčítanie a odčítanie s číslom 0.

GEOMETRIA

Rovinné útvary – štvorec, kruh, trojuholník, obdĺžnik – priradovanie názvu. Priestorové útvary – guľa, kocka.

PROCES

Podobne ako v prípravnom ročníku, prostredníctvom triedenia, priradovania a porovnávania, si žiaci zvyšujú schopnosť zameriavať pozornosť, učia sa všímať si charakteristické vlastnosti predmetov, javov, stavov a súvislosti medzi nimi. Individuálne zvyšujeme náročnosť úloh - triedenie do dvoch, troch a viac skupín, porovnávanie podľa viacerých kritérií, vynechávanie predmetov, ktoré nepatria do výberu, rozhodovanie ktorá vlastnosť je najdôležitejšia. Postupne sa žiaci zdokonaľujú v zisťovaní podobností a rozdielov, v schopnosti triediť predmety podľa funkcií, učia sa vytvárať postupnosti a tak si zvyšujú schopnosť zovšeobecňovania a prenesenia osvojenej situácie do inej.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

-výklad, riadený rozhovor, práca v skupinách a vo dvojiciach, dramatizácia

5. UČEBNÉ ZDROJE

Matematika pre 1.ročník ŠZŠ -1.časť a 2.časť , Alík veselá matematika .sk, Zahrajme sa na školu 2, Učenie je zábava 2, Maľovanie podľa čísel, Pospájaj a vyfarbi 2

6. HODNOTENIE PREDMETU

Podľa Metodický pokyn č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospachu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie

Žiak sa v procese výchovy a vzdelávania hodnotí priebežne a celkovo. Hodnotenie žiaka sa vykonáva *klasifikáciou*.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj kľúčových kompetencií,
- c) obsahom vzdelávania vymedzeným v príslušných vzdelávacích programoch pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Prospech žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa klasifikuje týmito stupňami:

- 1 – výborný
- 2 – chváľitebný
- 3 – dobrý,

4 – dostatočný,

5 – nedostatočný.

Vecné učenie 1.ročník

Počet hodín za týždeň: 2

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Vecné učenie v prípravnom až 3. ročníku pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia je syntézou najjednoduchších prírodovedných a spoločenskovedných poznatkov, ktoré žiaci získavajú na základe pozorovania prírodných zmien počas roka a vzťahov medzi človekom a prírodou.

Cieľom vecného učenia je dať žiakom najzákladnejšie vedomosti o prírode, spoločnosti a našej vlasti. Z tohto cieľa vyplývajú predovšetkým úlohy rozumovej výchovy.

Myslenie žiakov sa rozvíja na základe zmyslového poznávania, postupne sa prechádza k jednoduchým konkrétnym myšlienkovým operáciám. Na základe zmyslového vnímania a činností s jednoduchými prírodninami alebo s ich modelmi a s vyobrazenými materiálmi sa žiaci učia chápať význam vecí, ich vlastností, vzájomné vzťahy a súvislosti medzi nimi.

V učive, usporiadanom podľa ročných období, žiaci poznávajú prírodné javy primerané ich chápaniu a pozorujú, ako sú zmeny v prírode počas roka spojené s činnosťou ľudí a s ich životom.

Vo vyučovaní vecného učiva sa vytvárajú a upevňujú zdravotné a hygienické návyky žiakov. Žiaci si osvojujú základné pravidlá kultúrneho správania, utvára sa ich vzťah k spoločenskému a súkromnému vlastníctvu, uvedomujú si význam spolupráce a vedú sa k nej. Vytváraním citových väzieb k spolužiakom, ku škole, k domovu, k obci a k vlasti sa vecné učenie podieľa na mravnej výchove žiakov.

Prostredníctvom realizácie dopravnej výchovy sa utvárajú a prehlbujú základné poznatky žiakov o dopravných prostriedkoch a návyky dodržiavať ich v praktickom živote.

Žiaci sa systematicky pripravujú na aktívnu účasť v cestnej premávke.

Témy obsahu vecného učiva sú prostriedkom hlbšieho poznávania slovenského jazyka, rozvíjania slovnej zásoby a výcviku vyjadrovania. Vecné učenie poskytuje aj námety na pracovné vyučovanie, na praktické činnosti žiakov (modelovanie, kútik živej prírody a pod.).

Hlavným zdrojom poznania sú jednoduché pozorovania prírody a spoločenského diania na vychádzkach, v kútiku živej prírody, pri sledovaní a vedení kalendára prírody; jednoduché pokusy a praktické činnosti, premietanie diapozitívov a filmových slučiek. Učiteľ volí primerané špeciálno-pedagogické metódy, ktoré sa opierajú o zmyslové poznávanie žiakov. Uplatňuje sa výchova žiakov k spolupráci, ktorá sa chápe ako príprava postihnutého žiaka na život v spoločnosti a ako prostriedok socializácie žiakovej osobnosti.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

- Získať základné poznatky o prírode a spoločnosti z ich najbližšieho okolia,
- viesť žiakov k osvojeniu si základných spoločenských a hygienických návykov,
- orientovať sa v školskej budove a na ceste z domu do školy,
- získať predstavu o ročných obdobiach,
- poznať názvy ročných období, mesiacov a dní v týždni,
- oboznamovať sa so zásadami osobnej hygieny, správnej životosprávy a kultúrneho správania,
- zúčastňovať sa na školských a mimoškolských akciách k sviatkom, pamätným dňom a na oslavách významných udalostí.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Škola a život v škole

Trieda

Poznať označenie triedy. Pomenovanie zariadenia triedy, rozlišovanie školských potrieb a hračiek (vhodné používať, šetriť a uložiť).

Poznať meno svojho učiteľa, prípadne spolužiakov, vedieť sa im predstaviť, pozdraviť.

Rozlišovanie vyučovacej hodiny a prestávky. Udržiavanie poriadku v triede, na lavici, v školskej taške.

V škole

Orientácia v budove školy. Dodržiavanie poriadku v triede a v budove školy.

Bezpečnosť cestnej premávky

Osvojovanie si najdôležitejších poznatkov zo zásad dopravnej bezpečnosti a ochrany vlastnej bezpečnosti (rozlišovať cestu, chodník, prechod pre chodcov, význam svetelných signálov).

Príroda

Jeseň

Zmeny v prírode. Zber úrody. Jesenné mesiace. Dodržiavanie hygienických požiadaviek (otužovanie, prezliekanie). Ochrana pred ochorením, lieky (ich význam a používanie), lekár.

V sade a v záhrade

Pozorovanie činností dospelých a detí v jeseni doma, a aj v prírode. Oboznámenie sa so zberom ovocia a zeleniny. Poznávať a rozlišovať ovocie a zeleninu podľa tvaru, chuti a vône.

Na poli

Pole - repné a zemiakové, strnisko a zorané pole. Oboznámenie sa so zberom napr. zemiakov, cukrovej repy.

Pozorovanie prírody na jeseň (zmeny počasia, rastlín, zvieratá - odlietanie vtákov do teplých krajín, ...).

Zvieratá na jeseň

Získavanie poznatkov o zvieratách (rozprávanie učiteľa, vysielanie rozhlasu a televízie). Oboznámenie sa s prípravou zvierat na jeseň. Starostlivosť o voľne žijúce zvieratá (krmelec pre lesnú zver, kýmldlá pre vtáky, zber gaštanov, a iné.).

Domov a jeho okolie

Doma

Poznať mená členov rodiny a príbuzenské vzťahy (otec, matka, súrodenci).

Pomenovanie zariadenia bytu, triedenie predmetov v domácnosti podľa ich účelu (nábytok, riad, hračky, školské potreby).

V okolí domova a školy

Orientácia v okolí domova a školy. Poznať obchody kde nakupujeme potraviny.

Poznať cestu do školy, prípadne k zastávke najbližšieho dopravného prostriedku.

Zima

Príroda v zime - pozorovanie prírody v zime, porovnávanie s inými ročnými obdobiami.

Zmeny počasia (mráz, sneh, ľad). Poznávanie vlastností snehu a ľadu (zrakom).

Deň a noc – získavanie poznatkov o tom kedy sa rozvidnieva, kedy sa stmieva, že deň je krátky a noc je dlhá.

Oboznámenie sa s pravidlami bezpečnosti na ulici - potrebné odhadzovať sneh, posýpať chodníky pred námrazou, nebezpečné sánkovať na vozovke a korčuľovať na tenkom ľade.

Poznať zimné mesiace a zimné činnosti detí. Poznať vhodné oblečenie na zimné obdobie.

Oboznámenie sa s vianočnými tradíciami, poznajú nebezpečenstvo požiaru pri zapalovaní sviečok.

Starostlivosť o zdravie

Oboznámenie sa so zásadami a dodržiavaním osobnej hygieny - pravidelne ráno a večer sa umyť, umývať si ruky pred jedlom a po ňom, po použití WC.

Význam čistoty tela a prostredia pre zdravie, význam vetrania doma aj v škole. Dodržiavať poriadok v triede, v školskej jedálni, získavať návyky sebaobsluhy.

Predchádzanie úrazom a chorobám. Účelne sa obliekať, otužovať, poznať zdravé a nezdravé potraviny. Uprednostňovať zdravé potraviny – ovocie, zeleninu.

Predchádzanie úrazom pri športe, pri prechádzaní cez cestu, pri manipulácii s ohňom, s elektrinou, pri kúpaní, opaľovaní. Osvojovať si poznatky ako chrániť svoje zdravie, aj zdravie druhých (používať vreckovku, posýpať šmyklivé miesta, odpadky odhadzovať do koša, vedieť sa správať v prípade karantény a pod.).

Zdravotné stredisko – poznať jeho význam a miesto.

Jar

Pozorovanie zmien v prírode (oteplovanie, odmäk, dlhší deň, kratšia noc).

Porovnávanie krajiny na jar s predstavou tej istej krajiny na jeseň a v zime. Oboznámenie sa s niektorými typickými jarnými kvetmi (napr. snežienku, fialku a pod.). Poznať ich časti: koreň, stonku, list a kvet, pozorovať jednotlivé fázy vývoja rastliny, starať a o rastliny v kútiku živej prírody a na školskom pozemku (polievanie, kyprenie, pletie, význam týchto činností).

Domáce zvieratá a ich mláďatá - triedenie z rozličných hľadísk, využívanie vlastných skúseností. Počúvanie poviedok o zvieratách, rozprávanie o vlastných zážitkoch so zvieratami.

Oboznamovanie sa s veľkonočnými tradíciami.

Práca a odpočinok

Deň a jeho časti (ráno, poludnie, večer).

Týždeň – pracovné dni a dni odpočinku. Názvy v týždni. Voľná sobota, nedeľa, prázdniny.

Účelné využívanie voľného času.

Leto

Zmeny v prírode.

Pozorovanie dĺžky dňa (noci), počasia (letné prehánky, búrky). Vedieť, ako sa správať pred búrkou a počas búrky (ochrana pred bleskom).

Pozorovanie odkvitania stromov a dozrievania ovocia (ktoré ovocie dozrieva najskôr, ktoré neskôr).

Poznávať rôzne druhy ovocia, jeho farbu a chuť (tvrdé, mäkké, sladké, kyslé, horké, trpké).

Poznávať lúčne kvety z najbližšieho okolia.

Poznať názvy letných mesiacov.

Príprava na prázdniny - správanie sa v prírode, ako dbať na bezpečnosť pri letných športoch.

PROCES

Žiaci si postupne uvedomujú rozdiel v požiadavkách na správanie pri vyučovaní a cez prestávku a riadia sa nimi. Postupne si osvojujú návyk dodržiavať poriadok, ticho si sadieť a vstávať, hlásiť sa o slovo, usporiadať si pomôcky, upraviť si svoje miesto, udržiavať poriadok v lavici. Pozdravia pri vstupe do triedy, pri odchode postavením sa privítajú prichádzajúceho a rozlúčia sa s odchádzajúcim. Dodržujú podľa svojich možností a schopností pravidlá cestnej premávky. Vedia ako sa polícia stará o bezpečnosť chodcov. Vedia, že hrať sa môžu len na miestach vyhradených na hranie, mimo cestnej premávky. Sústavne pozorujú cestnú premávku. Pozorovanie sa sprevádza opakovaným vysvetľovaním zásad cestnej premávky spôsobom priradeným chápaniu žiakov. Získané skúsenosti si žiaci precvičujú a prehľadujú formou pohybových a didaktických hier. Žiaci si osvojujú návyk chodiť po pravej strane chodníka, prípadne po ľavej strane krajnice, či po ľavom okraji cesty. Učia sa orientovať v okolí školy, v mieste bydliska a spoznajú najbezpečnejšiu cestu z domu do školy. Vedia si pripraviť školské potreby. Rozprávajú o práci, ktorú vedia, alebo ktorú sa učia pravidelne vykonávať.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

-riadený rozhovor, diskusia, didaktická hra, práca s ilustráciou, produkčná metóda , výklad , práca vo dvojiciach, rolové hry

- vyučovacia hodina
- vychádzka

5. UČEBNÉ ZDROJE

- pracovné listy, encyklopédie, makety, vlastné pozorovanie skutočnosti, obrázky, internet, výučbové programy a pod.

6. HODNOTENIE PREDMETU

Podľa Metodický pokyn č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie

Žiak sa v procese výchovy a vzdelávania hodnotí priebežne a celkovo. Hodnotenie žiaka sa vykonáva *klasifikáciou*.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj kľúčových kompetencií,
- c) obsahom vzdelávania vymedzeným v príslušných vzdelávacích programoch pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Prospech žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa klasifikuje týmito stupňami:

1 – výborný

2 – chválibný

3 – dobrý,

4 – dostatočný,

5 – nedostatočný.

Pracovné vyučovanie 1.ročník

Počet hodín za týždeň: 3

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Pracovné vyučovanie je pre žiakov s mentálnym postihnutím najdôležitejším rehabilitačným predmetom, ktorý od najnižšieho ročníka systematicky ovplyvňuje rozvoj ich motoriky vytváraním pracovných zručností a spolupôsobí na zvýšenie ich rozumovej úrovne.

Žiaci v tomto predmete získavajú vedomosti z rôznych pracovných činností, vrátane elementárnych technických a výrobných poznatkov. Pracovné vyučovanie vytvára u žiakov kladný vzťah k práci, plní základnú prípravu pre budúce povolanie, ale aj pre potrebu praktického života v rodine a spoločnosti. V spolupráci s ostatnými predmetmi pôsobí na harmonický rozvoj žiakov.

V pracovnom vyučovaní získavajú žiaci základné vedomosti o materiáloch, nástrojoch a o pracovných postupoch. Učia sa rozoznávať druhy materiálov, ich vlastnosti, poznávať konštrukciu a funkciu nástrojov, učia sa hovoriť o tom, čo robia a s čím pracujú. Žiaci sa postupne primerane veku vedú k chápaniu vzťahov medzi materiálom, nástrojmi a spôsobmi práce. Postupne sa tak rozvíja ich technické myslenie a vyjadrovanie a technická pripravenosť.

Pracovné vyučovanie vzbudzuje u žiakov záujem o prácu, uspokojuje ich túžbu po činnosti, zameranie práce na užitočný výsledok vzbudzuje ich iniciatívu a pozitívny vzťah k práci, pestuje zmysel pre poriadok, cit pre krásu a vhodnosť materiálu, nástrojov a spôsobov práce.

Pri práci si žiaci osvojujú kultúrne návyky. Systematicky poznávajú hlavné prvky organizácie, hygieny a bezpečnosti pri práci. Učia sa pracovať disciplinovane, starostlivo, hospodárne zaobchádzať s materiálom a nástrojmi.

Pri výbere úloh učiteľ prihliada aj na učebnú látku ostatných predmetov. Nevyhnutnosť koordinácie pracovného vyučovania s inými vyučovacími predmetmi vyplýva z podstaty rozvoja poznávacích možností mentálne postihnutých žiakov - spájať konkrétnu činnosť s poučením, prax s teóriou.

Pracovné zaťaženie musí byť primerané fyzickým schopnostiam žiakov. Nesmie byť tak náročné, aby žiakov vyčerpano, ale ani príliš jednoduché, lebo by nedostatočne aktivizovalo ich myslenie a v dostatočnej miere ich nezamestnávalo.

Veľmi dôležitou podmienkou je materiálne zabezpečenie pracovného vyučovania. Sú to najmä pracovne a dielne, sklad materiálu, pozemok, dostatok vyhovujúcich nástrojov, pracovných a učebných pomôcok a jednotného materiálu pre žiakov.

Pracovné prostredie musí vyhovovať hygienickým podmienkam (čistý vzduch, vhodné osvetlenie, čistota pracoviska, atď.). K hygienickým podmienkam patrí aj vhodné oblečenie na pracovné vyučovanie. Nevyhnutným doplnkom dielne je príručná lekárnička. V pestovateľských prácach sa na školskom pozemku (záhrade) určí pre jednotlivé pracovné skupiny dostatočná plocha s prihliadnutím na vek a možnosti žiakov a na technickú vybavenosť školy.

Na pestovateľské práce možno využiť aj kútik prírody v každej učebni. Na hodinách pracovného vyučovania sa používajú rôzne učebné pomôcky. Zvyčajne je to vzorový výrobok a súbor nástrojov, materiálov, potrieb a zariadení pre určitý druh práce; ďalej sú to výkresy, pracovné postupy, obrazy, ilustrácie, modely, diagramy, prírodniny, predlohy, filmy, diapozitívy a diafilmy.

Nevyhnutnou súčasťou pracovného vyučovania sú exkurzie, ktoré umožňujú žiakom už od najnižších ročníkov poznávať prácu dospelých na rozličných pracoviskách a posilňovať spojenie pracovného vyučovania so životom.

Obsah pracovného vyučovania je členený na zložky. Toto rozdelenie vychádza zo schopností žiaka osvojiť si obsah daného učiva, a zo schopnosti vedieť ho aplikovať v súčasnom i budúcom praktickom živote.

V zložke sebaobslužné činnosti žiaci nadobúdajú zručnosti v starostlivosti o hygienu tela a zovňajšku, osvojujú si stravovacie návyky a pravidlá stolovania.

Obsahom zložky práce v domácnosti je osvojovanie si základných pracovných návykov v domácnosti, zručností potrebných pri domácich prácach a udržiavanie poriadku. Súčasťou tejto zložky je aj šitie. Žiaci nadobúdajú zručnosti v základných technikách šitia a ručných prác. Súčasťou zložky sú aj práce v kuchyni. Žiaci si osvojujú základné znalosti o potravinách, a ako udržiavať poriadok a hygienu v kuchyni. Vo vyšších ročníkoch nadobúdajú žiaci zručnosti pri príprave jednoduchých nápojov a jedál.

V zložke práce v dielni si žiaci osvojujú schopnosť rozlišovať rozličné materiály, spoznávajú ich v praktickom živote, osvojujú si manuálne zručnosti s nimi a vytvárajú jednoduché výrobky.

V zložke pestovateľské práce sa žiaci učia rozpoznávať rôzne druhy ovocia a zeleniny, nadobúdajú základné pestovateľské zručnosti, osvojujú si starostlivosť o izbové rastliny.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné návyky pri stravovaní,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovania,
- rozlišovať rôzne materiály,
- rozvíjať schopnosť adekvátne používať predmety a hračky,

– utvárať základné pracovné zručnosti a návyky.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Sebaobslužné činnosti

Osobná hygiena.

Umyť si ruky, tvár, čistiť si zuby, česať sa, kloktať, používať vreckovku, používať WC. Obúvať sa, šnúrovať a zaväzovať topánky. Čistiť topánky - očistiť prach, nakrémovať, vyleštiť. Ovládať rôzne druhy zapínania. Samostatne sa obliekať. Odstrániť prach z odevu, kefovať, prášiť. Odkladať odev a obuv.

Práce v domácnosti

Hygiena v domácnosti.

Utierať smaltovaný riad a riad z plastov. Pomáhať pri stolovaní. Udržiavať poriadok. Zametať. Utierať prach.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Navliekanie korálov rovnakej farby alebo v rôznom farebnom rytme, rovnakej veľkosti alebo rozdielnej veľkosti, triediť podľa veľkosti, tvaru, farby. Skladanie mozaiky, pracovať s plodmi - napichávať, navliekať, nadväzovať, nalepovať (náhrdelníky, náramky, mozaiky z rozličných materiálov, zvieratká z plodov, koláže a iné).

Modelovanie

Oboznámenie sa s modelovacím materiálom. Modelovací materiál miesiť, stláčať, valkať, gúľať, vyťahovať, odštipávať, modelovať základné tvary - valčeky, šišky, placky atď. Modelovať jednoduché tvary z jedného kusa, neskôr modelovať predmety z dvoch a viacerých častí. Na dokončenie výrobkov používať drievka, zápalky, špajdle, špáradlá, papier, perie atď. Modelovať na pieskovisku alebo na pieskovom stole.

Montážne a demontážne práce

Hry so stavebnicami z dreva aj z plastov. Triediť a ukladať časti stavebníc. Voľne zostavovať a spájať časti stavebníc. Zisťovať, čo patrí a nepatrí do súboru. Cvičiť motoriku, pozornosť, presnosť. Zisťovať lateralitu.

Práce s papierom a kartónom

Poznávať vlastnosti papiera (povrch - hladkosť, drsnosť, hrúbku, farbu). Triediť papier podľa vlastností. Prekladať, skladať, vystrihovať, nalepovať, zlepovať. Perforácia podľa tvaru šablóny. Poučiť o práci s nožnicami. Potláčať papier odtlačkami rozličných predmetov a detskými tlačidielkami.

Pestovateľské práce

Polievať kvetiny na záhone aj v kútiku živej prírody. Pestovať hrach a fazuľu, siať ich do črepníka, polievať. Pomáhať pri zbere zeleniny, ovocia, čistiť záhony a cesty, vyberať kamienky. Oboznámiť sa s jednoduchým záhradníckym náradím. Ísť na vychádzku do záhrad, do parkov.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

motivačné metódy

expozičné metódy

demonštračné metódy

vychádzky, exkurzie,

5. UČEBNÉ ZDROJE

Knihy, časopisy. www.krokotak.sk, www.alinka.sk, stavebnice, školský pozemok, detské maľovanky, detská literatúra, encyklopédie, časopisy, multimediálna technika, pexeso, herbár, exponáty, umelé pieskovisko a pod.

6. HODNOTENIE PREDMETU

Podľa Metodický pokyn č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie.

Žiak sa v procese výchovy a vzdelávania hodnotí priebežne a celkovo. Hodnotenie žiaka sa vykonáva *klasifikáciou*.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj kľúčových kompetencií,
- c) obsahom vzdelávania vymedzeným v príslušných vzdelávacích programoch pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Hudobná výchova 1.ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Hudobná výchova ako jeden z esteticko-výchovných predmetov je neoddeliteľnou súčasťou výchovy harmonicky rozvinutej osobnosti. Učí žiakov vnímať a prežívať krásu nielen v hudbe, ale aj v iných druhoch umenia.

Ciele hudobnej výchovy sú podmienené spoločnými a individuálnymi problémami rozvoja osobnosti žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia, bezprostrednou fyziologickou pôsobivosťou hudby a možnosťami jej psychoterapeutického pôsobenia.

Cieľom hudobnej výchovy je rozvoj hudobnosti žiakov spevom, hrou na jednoduché hudobné nástroje, počúvaním hudby, pohybovým prejavom vychádzajúcim z hudby. Pritom je potrebné rešpektovať ich hudobné schopnosti a zručnosti.

Vyučovací predmet hudobná výchova vedie žiakov k tomu, aby sa hudba stala súčasťou ich každodenného života. Orientuje žiakov aj v súčasných hudobných žánroch, citlivo ich vedie k tomu, aby sa učili rozlišovať v hudbe kvalitu.

Výchovno-vzdelávacie úlohy hudobnej výchovy plnia žiaci v prítlačivo motivovaných hudobných činnostiach - speváckych, inštrumentálnych, pohybových a posluchových. Piesne sa učia spievať kultivovaným hlasom, intonačne a rytmicky správne.

Osvojujú si základné poznatky o hudobných nástrojoch, rozlišujú ich podľa zvuku. Aktívne sa oboznamujú s Orffovým inštrumentárom, prípadne s ďalšími hudobnými nástrojmi.

Skladby na počúvanie sú vyberané tak, aby boli primerané pre žiakov z hudobnej i obsahovej stránky, aby nadväzovali na poznatky z ostatných zložiek hudobnej výchovy a prispievali k utváraniu kladného vzťahu k hudbe. V priebehu školského roka sa žiaci oboznámia najmenej so siedmimi skladbami na počúvanie.

Pri počúvaní skladieb orientovať žiaka aj v súčasnej tvorbe, populárnej tvorbe, ale aj v regionálnej ľudovej tvorbe. Podporovať spontánnu detskú kreativitu, rozvíjať emocionalitu, rozvíjať prepojenie pohybovej, hudobnej a slovesnej kultúry. Chápať hudobnú výchovu ako psychoterapeutický prostriedok hudobnej relaxácie cieľavedome zameraný na psychickú a somatickú aktivizáciu osobnosti a jej uvoľnenie.

Pohybové vyjadrenie hudby vychádza zo spontánneho prejavu detí, vedie ku kultivovanému pohybu zladenému s hudbou, rytmom a obsahom skladieb.

Hudobná výchova prispieva aj k formovaniu psychických procesov a vlastností žiakov. Pôsobí na ich pozornosť, predstavivosť, pamäť, výrazne ovplyvňuje sluchové vnímanie a obohacuje citový život žiakov.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Rozvíjať zrakové a sluchové vnímanie, sluchovú pamäť a sluchovú diferenciaciu, senzomotorické schopnosti,

- nadväzovať sociálne interakcie prostredníctvom hudby,
- selektovať medzi ľudskou rečou a inými zvukmi.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Počúvanie širšieho repertoáru reprodukovanej hudby.

–Rozvíjanie pasívneho vnímania zvukov Orffovho inštrumentária a jednoduchých zvukov vyludzovaných bežnými predmetmi prostredia (šuchotanie papiera, štrnganie kľúčmi, prelievanie tekutiny v zatvorenej fľaši atď.).

–Detské rečovanky, vyčítanky, popevky, piesne o prírode, o zvieratách, hudobné rozprávky, skladby (napr. uspávanka, pochod) a detské pohybové hry.

–Piesne na spev žiakov - Vrabec muzikant (ľudová); Prší, prší (ľudová); Húsky, húsky (A. Čobej); Bude zima, bude mráz (ľudová); Išiel strašiak (ľudová); Bola babka (ľudová); Kytička (F. Alvin); Medvedku, daj labku (ľudová); Paste sa húsatká, paste (ľudová); Fúkaj, fúkaj teplý vetrik (A. Čobej); Slniečko nás zobúdz (J. Matuška).

–Piesne na počúvanie - Malý školák (F. Alvin); Jedlička (L. Burlas); Zimní spáči (J. Matuška); Moja rodná zem (A. Čobej). –Počúvanie - Medvedík, Drevený vojačik (T. Frešo); Ježibaba (P. I. Čajkovskij); Spev žabiaka (V. Trojan); Varila myšička kašičku; Jeden kováč koňa kuje; Hijo, hijo, na koničku; Kvá, kvá, kačica (E. Suchoň).

–Hudobno-pohybové hry - A ty Hana, stoj v kole (ľudová); Tanček (K. Ondrejka – A. Biľová); Kolo, kolo mlynské (ľudová); Tanči, tanči (ľudová); My sme deti malé (V. Janusová – A. Biľová); Venček (E. Hula); Na ručníček (K. Ondrejka –A. Biľová).

PROCES

Prebúdzat' záujem žiakov o hudbu na princípe detskej hry. Na tomto základe začať utvárať ich prvé predpoklady na primerané vnímanie hudby, na spev a ostatné hudobné prejavy; uvoľňovať motoriku žiakov, rozvíjať hudobnú pozornosť, pamäť, predstavivosť, zmysel pre tonalitu, rytmus, tempo a dynamiku, zjednocovať kolektívny spev žiakov a kultivovať všetky ich hudobné prejavy. Žiaci si osvojujú piesne, inštrumentálne a vokálne skladby a hudobno-pohybové hry, ktoré v nich prebúdzajú radosť zo spevu a z počúvania hudby.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

motivačné metódy

expozičné metódy

demonštračné metódy

5. UČEBNÉ ZDROJE

CD album – Škola hrou, CD - My sme malí muzikanti , CD - Tancuj, tancuj, vykrúcaj, CD - Spievanky a Riekanky spod Zlatej Brány, <https://www.zborovna.sk/naj.php>, <https://www.youtube.com/?hl=sk&gl=SK>

6. HODNOTENIE PREDMETU

Predmet je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 19/2015 na hodnotenie žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

Prospech žiaka je hodnotený na polročnom a koncoročnom vysvedčení formou klasifikácie týmito stupňami:

- 1 – výborný
- 2 – chváľitebný
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj kľúčových kompetencií,
- c) obsahom vzdelávania vymedzeným v príslušných vzdelávacích programoch pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Výtvarná výchova 1.ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Hlavným cieľom výtvarnej výchovy je využiť esteticko-výchovný charakter predmetu, čo znamená prebúdzanie a formovanie estetického vzťahu žiaka s mentálnym postihnutím ku skutočnosti prostredníctvom výtvarných aktivít a výtvarného umenia. Estetické zážitky a tvorivé činnosti prispievajú k postupnému zlepšovaniu psychomotorického stavu žiakov, k vyrovnávaniu ich disharmonického rozvoja a celkovej rehabilitácii umožňujúcej úspešné zaradenie do praktického života.

Výtvarná výchova vzhľadom na jej rozmanité možnosti pôsobenia na motoriku a psychiku žiakov s mentálnym postihnutím je v špeciálnej základnej škole nezastupiteľná. Má

široký záber medzipredmetových vzťahov, v rozvoji citovej výchovy a veľkou mierou prispieva k celkovej rehabilitácii žiakov.

Cieľom výtvarnej výchovy vo vyšších ročníkoch špeciálnej základnej školy je i naďalej viesť žiakov k vytváraniu správneho vzťahu k prírodnej a umeleckej kráse, k výchove vkusu a k rozvoju už osvojených základných výtvarných zručností. V procese vyučovania výtvarnej výchovy je potrebné neustále brať do úvahy nielen výtvarnú typológiu detí, ale hlavne druh a stupeň postihnutia s prihliadnutím na individuálne možnosti každého žiaka.

Vhodné je využiť možnosti terapeutického pôsobenia predmetu s použitím relaxačných činností spätých s emocionálnym prežívaním žiakov.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcom ročníku,

- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk, uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať percepciu, – rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- napomáhať rozvíjať grafomotorické zručnosti.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Výtvarné osvojovanie skutočností

Na vychádzkach a pri hrách žiaci si všímajú prírodu a jednotlivé prírodniny. Zbierajú prírodné materiály pre ich zvláštnosti; kamene, kamienky, halúzky, plody, listy a pod., pozorujú ich, triedia a porovnávajú, rytmicky radia, zoskupujú, vtlačajú do vhodných materiálov - piesok, hlina, blato, sadra, plastelína. Tematické práce - domov; školské prostredie, moja mamička, kamaráti, na ihrisku, dom, v ktorom bývam; naša škola; naša mačka a pod. Príroda v rôznych ročných obdobiach (vegetácia), ilustrácie k rozprávkam. Uplatňujeme kresbu, maľbu, modelovanie, výtvarné hry s rozličnými materiálmi a výtvarnými prostriedkami, priestorové vytváranie, konštruovanie. Výtvarné prostriedky vyberáme v súvzťažnosti s nácvikom jednotlivých tvarov písma.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Kresba (mäkká ceruza, fixka, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel) Grafické vyjadrovanie pohybových predstáv – žiaci napodobňujú pracovné pohyby, ako napr. miešanie, mletie, vstávanie, skákanie, kyvadlové hodiny, vietor, graficky ich zaznamenávajú. Rytmicky radia rozličné prírodné a dekoratívne prvky. Voľné kreslenie – rozvinutie grafického pohybu. Vertikálne a horizontálne čiary, oblúky, kruhy, veľkým aj malým pohybom, grafický záznam robia postojáčky a na veľkej ploche. Maľba (štetec, tampón, drievko, prsty /

temperové farby, akvarelové farby) Základné zručnosti v práci so štetcom a farbami. Ukladať farby štetcom na plochu papiera, prerušovať ťahy štetca: bodky, škvrnny, čiarky. Zväčšovaním škvŕn zo stredu vytvárať niektoré jednoduché tvary: lopta, jablko a pod. Modelovanie (plastelína, hlina, modurit) Poznávanie základných vlastností modelovacích materiálov stláčaním, miesením, valkaním, vyťahovaním. Vytváranie modelov jednoduchého tvaru, napr. pečivo, ovocie, zeleninu, rozličné nádoby točením ušľahaného valčeka podľa vzoru. Ozdobovanie modelov. Vytváranie modelov z piesku na pieskovisku alebo pieskovom stole pomocou formičiek na vyklápanie, kopce, cesty a pod.

PROCES

Žiakov priebežne oboznamujeme s ukážkami výtvarného umenia, s umeleckou tvorbou pre deti, ilustráciami kníh a časopisov pre deti (V. Machaj, L. Fulla, J. Lada a ďalší).

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Výtvarné techniky: kresba, maľba, kombinované a materiálové techniky – koláž, textilná aplikácia, mozaika. Práca s PC v učebni .

5. UČEBNÉ ZDROJE

BELIMEX - Kreslím si pastelkami, SVOJTKA&CO - 365 vecí z papiera a lepenky, Bernadette Cuxart - Vymodeluj si zvieratká

Pia Pedevilla - Tvoríť sa dá zo všetkého , TOPP - Jesenné skladačky, RosaM. Curtová - Nauč sa kresliť , <https://www.zborovna.sk/naj.php>,

6. HODNOTENIE PREDMETU

Predmet je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 19/2015 na hodnotenie žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

Prospech žiaka je hodnotený na polročnom a koncoročnom vysvedčení formou klasifikácie týmito stupňami:

- 1 – výborný
- 2 – chválitebný
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- požiadavkami na rozvoj kľúčových kompetencií,

- obsahom vzdelávania vymedzeným v príslušných vzdelávacích programoch pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Telesná a športová výchova 1.ročník

Počet hodín za týždeň: 3

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Ciele vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova sledujú dosiahnutie optimálneho telesného a pohybového rozvoja žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia, t. j. dosiahnutie žiadaného stupňa telesnej zdatnosti, odolnosti a pohybových zručností. U žiakov sa snažíme vypestovať hygienické návyky, pozitívny vzťah k pohybu, cvičeniu a športu v rámci ich obmedzených možností a rešpektovaním ich výrazných individuálnych osobitostí.

Zo zdravotného hľadiska je významná kompenzačná, reedukačná a relaxačná funkcia telesnej a športovej výchovy, zameraná k zmierneniu alebo odstraňovaniu pohybových nedostatkov, nahradzovaniu chýbajúcich zručností inými a k zlepšovaniu celkového fyzického stavu.

Rozvíjanie pohybovej aktivity súvisí s rozvojom poznávacej činnosti, pretože v rámci telesnej a športovej výchovy zámerne pôsobíme na rozvoj psychických funkcií, ako je vnímanie a pozorovanie, pamäť, pozornosť, fantázia, myslenie a reč.

Pri zachovaní mnohostrannej funkcie vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova odporúčame citlivý prístup k výkonnostnému chápaniu jeho procesu, hlavne v porovnávaní motorických a fyzických výkonov žiakov. Odporúčame podriadiť motorické, ale predovšetkým fyzické výkony, ako cieľové kategórie emocionalite, t.j. pre radosť z pohybu, spolupatričnosti.

Podľa regionálnych podmienok a možností školy odporúčame zaradiť predplaveckú a plaveckú prípravu, lyžovanie, korčuľovanie, florbal a iné pohybové aktivity.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

- upevňovať základné hygienické návyky v súvislosti s telesnou a športovou výchovou,
- rozvíjať komunikačnú schopnosť,
- prijať stanovené pravidlá,
- vytvárať sebakontrolu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- uvedomovať si vlastné telo v súvislosti s telovýchovnými aktivitami,
- rozvíjať koordináciu oko – ruka

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Poradové cvičenia

Základný postoj

- Pozor!

- Pohov!
- Nástupy do radu. Rozchod.
- Nástup družstva do radu a do zástupu.

Kondičné cvičenia

Beh

- Rýchly beh do 20 m po priamej alebo slalomovej dráhe s predbiehaním a preskakovaním nízkych prekážok.

- Beh na vytrvalosť.

Cvičenia s krátkym švihadlom

- Preskoky jednoožmo, striedavo, znožmo.

Cvičenia s dlhým švihadlom

- Podliezanie a preskakovanie napnutého švihadla.
- Podbiehanie krúžiaceho švihadla.

Cvičenie s využitím lana

- Preťahovanie družstiev približne rovnakej výkonnosti.

Cvičenie s plnou loptou 1 - 1,5 kg

- Nosenie, prenášanie, gúľanie a podávanie na mieste i v pohybe.

Cvičenie s využitím lavičky

- Cvičenie rovnováhy a celkovej obratnosti.
- Chôdza, beh, lezenie so sprievodnými pohybmi rúk a nôh, so zmenami postojov a polôh i s nosením ľahkého predmetu.
- Výskoky, zoskoky jednoožmo i obojznožmo.

Cvičenia na rebrinách

- Vystupovanie a zostupovanie, vyliezanie a zliezanie.

Cvičenie s použitím debny ako prekážky

- Preliezanie, prebiehanie a preskakovanie jednotlivých dielov debny.

Prípravné cvičenia

- Prostné cvičenia zamerané na rozvíjanie pohybovej koordinácie a techniky pohybu, na pretiahnutie a posilnenie svalových skupín a udržanie pohybového rozsahu v chrbtici a kĺboch.

Rytmická gymnastika a tanec

- Rytmizovaná chôdza a beh.

- Rytmizácia jednoduchých pohybov rúk, nôh i trupu podľa riekaniek, piesní a hudobného sprievodu.

- Jednoduché pohybové vyjadrenie hudobných pojmov: ticho - silno, pomaly - rýchlo, nízko - vysoko.

Akrobacie

- Zo sedu pádom vzad, ľah vznesmo, stoj na lopatkách s oporou v bokoch

- ľah vznesmo, pádom do sedu.

- Z drepu spojného, predpažiť

- kotúl vpred do drepu spojného, predpažiť.

- Kotúl vpred a výskok prehnuto do stoja.

Atletika

- Skok do diaľky z miesta s odrazom znožmo a z rozbehu.

- Hod loptičkou horným oblúkom na diaľku a na cieľ.

Základné činnosti športových hier

- Nadhadzovanie a chytanie lopty na mieste i v chôdzi.

- Dribling na mieste.

- Podávanie lopty.

- Prihrávka - obojručne.

- Vrchná prihrávka jednoručne.

- Vrchné chytenie obojručne.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Metodické formy: didaktická hra, motivačné metódy, expozičné metódy, demonštračné metódy, vychádzky.

Sociálne formy: individuálne.

Organizačné formy: vyučovacia hodina v telocvični, na ihrisku, vychádzka.

5. UČEBNÉ ZDROJE

-odborná literatúra, odborné časopisy, materiálno-technické a didaktické prostriedky

6. HODNOTENIE PREDMETU

Podľa Metodický pokyn č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie.

Žiak sa v procese výchovy a vzdelávania hodnotí priebežne a celkovo. Hodnotenie žiaka sa vykonáva klasifikáciou.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

1. výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj kľúčových kompetencií,
- c) obsahom vzdelávania vymedzeným v príslušných vzdelávacích programoch pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Prospech žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa klasifikuje týmito stupňami:

1 – výborný

2 – chváľitebný

3 – dobrý,

4 – dostatočný,

5 – nedostatočný.

- 2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU**
- 3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU**
- 4. METÓDY A FORMY PRÁCE**
- 5. UČEBNÉ ZDROJE**
- 6. HODNOTENIE PREDMETU**